

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/7181
Karar No : 2006/1236

Davacı : Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.

Vekili : Av. Kadriye Gökçadır

Gazcılar Cad. Petek Bozkaya İş Mrk. C Blok No:413 /BURSA

Davalı : Rekabet Kurumu

Bilkent Plaza B-3 Blok Bilkent/ANKARA

Vekili : Av. Nuran İnan, aynı adreste

İstemin Özeti : Türkiye Gübre Sanayi A.Ş. (TÜGSAŞ) ve Karbogaz Karbondioksit ve Kurubuz Sanayii A.Ş. (Karbogaz) arasında imzalanan 10.10.1995 tarihli sözleşmenin, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu ihlâl eder nitelikte hükümlerinin bulunduğu iddiasıyla yapılan şikâyet üzerine, bu aşamada 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı yolunda alınan 03.03.2005 tarih ve 05-12/136-49 sayılı Rekabet Kurulu kararının; sözleşme ile belirlenen fiyatın, piyasanın çok altında kaldığı, şirketlerinin rakiplerine karşı haksız rekabet durumuyla karşı karşıya bulunduğu, Karbogaz'ın sözleşmeye dayalı olarak hâkim durumunu kötüye kullandığı ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti bozucu bir anlaşma veya 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması yönünde herhangi bir bulguya ulaşılamadığından, sözleşmeye yönelik olarak bu aşamada 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek kalmadığı yolunda alınan dava konusu Rekabet Kurulu kararında, hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Ahmet EĞERCİ'nin Düşüncesi : Dava konusu Rekabet Kurulu kararıyla; 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddeleri uyarınca rekabet ihlâlinin bulunmadığının saptanması karşısında, davalı idarece şikâyetin reddinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Emin Celâlettin ÖZKAN'ın Düşüncesi : Dava; Rekabet Kurulu'nun 3.3.2005 tarih ve 05-12/136-49 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

TÜGSAŞ'ın Bağlı Ortaklığı Gemlik Gübre Sanayii A.Ş. bünyesinde kurulan ve amonyak tesisinde atık olarak meydana gelen hamgazın TÜGSAŞ'ın kiraya verdiği arsa bölümünde KARBOĞAZ'ın kuracağı 6 ton/saat kapasiteli karbondioksit fabrikasında işlenip

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/7181
Karar No : 2006/1236

değerlendirilmek üzere KARBOĞAZ'a satışı amacıyla TÜGSAŞ ile Karboğaz teşebbüsleri arasında imzalanan 10.10.1995 tarihli sözleşmenin 3/6. maddesinde; TÜGSAŞ Gemlik tesislerinden münhasıran bir başka firmaya sözleşme süresi boyunca karbondioksit hamgası verilmeyeceği" kararlaştırılmıştır.

Sözleşmede yer alan bu hüküm, sağlayıcının anlaşmada belirlenen malın veya hizmetleri belirli bir kullanım veya yeniden satış amacıyla ilgili coğrafi pazar içinde tek bir alıcıya satma yükümlülüğü altına girdiği "münhasır satış anlaşması" olduğunu ortaya koymaktadır.

Alım pazarının büyüklüğü münhasır satış sözleşmelerinin değerlendirilmesinde esas olarak alınmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Türkiye'de doğal kaynaklar yönünden karbondioksit arzı oldukça geniş olduğu gibi baca gazının arıtılması sonunda karbondioksit gazı elde edilebilecek çok sayıda fabrika da bulunduğu, bu açıdan Karboğaz'ın piyasadaki çok sayıdaki arz kaynaklarından yalnızca bir tanesi olan TÜGSAŞ'ı münhasır satış anlaşması yoluyla kendisine bağlamasının, piyasadaki diğer karbondioksit alıcılarını ya da potansiyel alıcıların piyasaya girişini engellemeyeceği, söz konusu münhasır satış anlaşmasının Kanun'un 6. maddesi kapsamında hakim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilecek bir sonuç doğurmuyacağı anlaşılmaktadır.

Öte yandan sözleşmenin 5. maddesinde yer alan, yeni yılın fiyatı bir önceki yılın Devlet İstatistik Enstitüsü fiyat artış endeksleri ortalaması uygulanarak arttırılacaktır" hükmünün rekabeti kısıtlayıcı bir niteliği bulunmamaktadır.

Bu haliyle, Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.'nin şikayet dilekçesi üzerine TÜGSAŞ ve Karboğaz teşebbüsleri arasında imzalanan 10.10.1995 tarihli sözleşmeye yönelik olarak, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı yolunda verilen dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Belirtilen nedenle, yasal dayanaktan yoksun bulunan davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra işin gereği görüldü:

Dava, TÜGSAŞ ve Karbogaz arasında imzalanan 10.10.1995 tarihli sözleşmenin, 4054 sayılı Kanun'u ihlâl eder nitelikte hükümlerinin bulunduğu iddiasıyla yapılan şikâyet üzerine, bu aşamada 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek bulunmadığı yolunda alınan 03.03.2005 tarih ve 05-12/136-49 sayılı Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılmıştır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/7181
Karar No : 2006/1236

4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde, teşebbüs birliğinin, teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikleri ifade edeceği belirtildikten sonra, Kanun'un 4. maddesinde "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

a.Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,

b.Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,

c.Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

d.Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e.Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f.Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi,

Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder.

Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir" hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümlerle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

Diğer yandan anılan Kanun'un 3. maddesinde hâkim durum, belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz,

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/7181
Karar No : 2006/1236

üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü olarak tanımlanmış, ve Kanun'un hâkim durumun kötüye kullanılmasını yasaklayan 6. maddesinde de bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması halinin hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmiş 6. maddede kötüye kullanmanın tanımı yapılmamış uygulamada sık rastlanılan kötüye kullanma halleri örneklemek suretiyle sayılmıştır. Bunlar;

a) Ticari faaliyet alanına başka bir teşebbüsün girmesine doğrudan veya dolaylı olarak engel olunması ya da rakiplerin piyasadaki faaliyetlerinin zorlaştırılmasını amaçlayan eylemler,

b) Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması,

c) Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi,

d) Belirli bir piyasadaki hâkimiyetin yaratmış olduğu finansal, teknolojik ve ticari avantajlardan yararlanarak başka bir mal veya hizmet piyasasındaki rekabet koşullarını bozmayı amaçlayan eylemler,

e) Tüketicinin zararına olarak üretimin, pazarlamanın ya da teknik gelişmenin kısıtlanması" olarak sıralanmıştır.

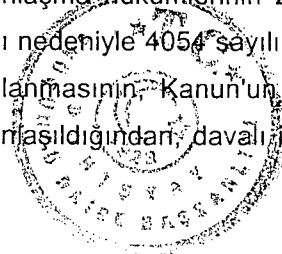
Hâkim durum, bir ya da birden fazla teşebbüsün pazarda güçlü bir konumda bulunmasını, yani teşebbüsün pazarda rekabeti önleme veya serbestçe davranabilme ya da istediği stratejiyi pazara kabul ettirme gücüne sahip olmasını ifade eder. İlgili pazarı belirleyen iki temel unsur bulunmaktadır. Bunlar, coğrafi pazar ve ürün pazarıdır. İlgili coğrafi pazardan anlaşılması gereken aynı rekabet koşullarına sahip pazar alanıdır. Ürün pazarı ise ticari alışveriş konusu olan bir malın ya da hizmetin oluşturduğu pazardır. Bir teşebbüsün hâkim durumda bulunduğunu gösteren değişik ekonomik ve sosyal faktörler de bulunmaktadır. Buna göre hâkim durumun tespitinde, ilgili ürün ve coğrafi pazarın yanısıra ilgili zaman dönemi, ürünün ikame edilebilirliği, çapraz esnekliği, pazarın homojen yapıda olması, pazardaki rakiplerin sayısı ve pazar payları gibi hususların da incelenmesi gerekmektedir.

Kısaca hâkim durumun tespiti konusunda yapısal, işlevsel ve ekonomik güce dayalı olmak üzere çeşitli değerlendirme ölçütleri vardır. Hâkim durumun varlığı tamamen iktisadi analizlere dayanarak araştırılması gereken bir konu olup, hâkim durumun belirlenmesinde önemli olan ve öncelikle ele alınması gereken ölçüt, işletmenin ilgili pazardaki payıdır. Pazar payının yalnız hâkim durumda olup olmadığının incelenmekte olan işletme açısından değil, bu işletmeye rakip olan, diğer işletmeler açısından da incelenmesi gerekmektedir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/7181
Karar No : 2006/1236

Olayda ise, Gemlik Gübre Sanayi A.Ş.'nin Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 23.01.2004 tarih ve 2004/09 sayılı kararı gereğince özelleştirilerek Yılyak Yakıt Pazarlama ve Tic A.Ş. tarafından hisse satış sözleşmesi ile devralındığı, şikâyete konu sözleşmenin 10.10.1995 tarihinde TÜGSAŞ ve Karbogaz teşebbüsleri arasında imzalandığı, sözleşmenin temel konusunun, TÜGSAŞ'ın bağlı ortaklığı konumundaki Gemlik Gübre'nin amonyak üretim tesisinin bacalarından çıkan atık gaz konumundaki ham karbondioksit gazının 22 yıl süreyle münhasıran Karbogaz'a satışı olduğu, Karbogaz'ın atık gazı işlemek üzere bir de tesis kurduğu, şikâyet dilekçesinde 22 yıllık süreye ilişkin sözleşmenin 4. maddesinin yanı sıra, 5. maddede yer verilen "yeni yılın fiyatı bir önceki yılın Devlet İstatistik Enstitüsü fiyat artış endeksleri ortalaması uygulanarak arttırılacaktır" hükmünün de 4054 sayılı Kanun'a aykırı olduğu iddiasının ileri sürüldüğü, belirtilen iddialarla ilgili olarak alınan Rekabet Kurulu kararıyla, Türkiye'de doğal kaynaklar yönünden karbondioksit arzı oldukça geniş olduğu gibi, baca gazının artırılması sonucunda karbondioksit gazı elde edilebilecek çok sayıda fabrika da bulunduğu, bu yönüyle Karbogaz'ın piyasadaki çok sayıdaki arz kaynaklarından yalnızca bir tanesi olan TÜGSAŞ'ı münhasır satış anlaşması kanalıyla kendine bağlamasının, piyasadaki diğer karbondioksit alıcılarını ya da potansiyel alıcıların piyasaya girişini engellemeyeceği, bu açıdan değerlendirildiğinde, söz konusu münhasır satış anlaşmasının, Kanun'un 6. maddesi bağlamında kötüye kullanma olarak değerlendirilebilecek bir sonuç doğurması olasılığının görülmediği, TÜGSAŞ ile Karbogaz arasında akdedilen münhasır satış sözleşmesi hükümlerinin Kanun'un 4. maddesi yönüyle de değerlendirilmesi gerektiğinden, öncelikle söz konusu münhasır satış anlaşmasının grup muafiyetinden yararlanıp yararlanmayacağına tespitinin yapılması gerektiği, sözleşme hükümlerinin incelenmesi sonucunda, rekabeti kısıtlayıcı nitelikte tek sınırlamanın, 22 yıllık münhasır satış yükümlülüğü olduğunun görüldüğü, söz konusu yükümlülüğün 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 4. maddesindeki ağır sınırlamalar arasında yer almadığından, grup muafiyetinden yararlandığı, bu açıdan değerlendirildiğinde sözleşmenin Kanun'un 4. maddesinden muaf olduğunun anlaşıldığı, yine sözleşmenin 5. maddesinde yer alan hükmün de rekabeti kısıtlayıcı olmadığı gibi, aynı zamanda Tebliğ'in izin verdiği sınırlamalar arasında yer aldığı değerlendirmeleri sonucu, bu aşamada 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına karar verildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen yasal düzenleme, hukukî süreç ve Rekabet Kurulu kararı ile dosyadaki bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; anlaşma hükümlerinin 2002/2 sayılı Tebliğ hükümleri uyarınca grup muafiyetinden yararlanması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinden muaf olduğu ve satış sözleşmesinin uygulanmasının Kanun'un 6. maddesi kapsamında kötüye kullanma sonucunu doğurmayacağı anlaşıldığından; davalı idarece tesis edilen işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2005/7181
Karar No : 2006/1236

Açıklanan nedenlerle yasal dayanağı bulunmayan davanın reddine, aşağıda dökümü yapılan 60,90.-YTL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 400,00.-YTL avukatlık ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, 01.03.2006 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Z.Ayla	Ali	Turan	Zümrüt
ÖZTÜRK	PERKTAŞ	ÖZTÜRK	KARAKAYA	ÖDEN

YARGILAMA GİDERLERİ :

Toplam Harç : 39,90.-YTL
Posta Gideri : 21,00.-YTL
TOPLAM : 60,90.-YTL

DŞ/11.05.2006